

Anneke (Antje) Turfrijer (Turfryer) is geboren op 16 december 1926 in Den Haag. Ze was de dochter van Hartog Turfrijer (1897 – 1942) en Truitje le Grand (1906 – 1943). Ze had een broertje Mozes (1929 – 1943). Na de geboorte van de twee kinderen scheidde het koppel.

Anneke komt in 1930 in Berg-stichting en gaat in 1932 naar de Openbare lagere school. Haar broertje Mozes Turfrijer verbleef in het Centraal Israëlitisch Weeshuis in Utrecht.

De Berg-stichting is in 1909 opgericht als opvanghuis voor joodse kinderen uit noodlijdende gezinnen en voogdij kinderen. In een bosrijk gebied aan de zuidkant van het dorp Laren aan de Doodweg 4, grenzend aan de Hilversumse hei, stond van 1911 tot 1971 het gebouwencomplex van de Berg-Stichting, een Joods Kindertehuis. Met een voetbalveld, boomgaard, groentetuin, pluimveehouderij en bijenkasten was de stichting een van de beste kindertehuizen van Nederland.

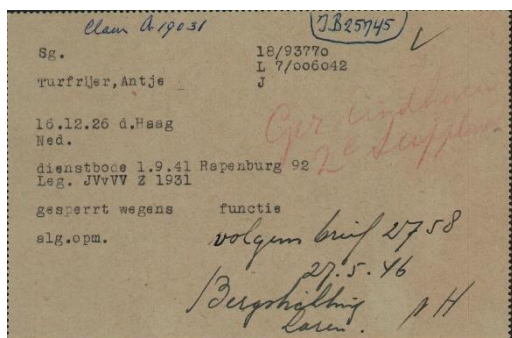

In 1929 werd begonnen met een Scoutinggroep bij de Bergstichting in Laren. De meisjes waren bij het Nederlands Padvindsters Gilde (NPG) als groep I van de afdeling Laren geregistreerd. De jongens waren ingeschreven bij de NPV als groep 6 van de afdeling Bussum. In eerste instantie werd gestart met welpen, padvindsters en padvindsters en in mei 1936 kwamen er kabouters bij. In september 1933 werd ook een pioniersgroep opgericht. De groepen deden actief mee met activiteiten binnen het district en gingen jaarlijks op kamp. Vlak voor de oorlog waren er veertien welpen, tweeëntwintig verkenners, tien kabouters en achttien padvindsters.

Door de stichting werd De Judeër uitgegeven, het periodiek orgaan van de bewoners van de Berg-stichting. Hierin verschenen regelmatig verslagen van Scoutingkampen en werden installaties en insignes vermeld. Antje werd in 1935 geïnstalleerd als kabouter.

De oorlog maakte een eind aan de prettige tijden in de instelling. Directeur Reitsema liet de Berg-Stichting typeren als een 'mischlingenheim', waar kinderen woonden die niet volbloed

joods waren. De Berg-stichting werd enige tijd met rust gelaten. Antje werd in september 1941 dienstbode in Amsterdam op Rapenburg 92.

De gedwongen ontruiming van het tehuis in Laren werd in de zomer van 1942 aangekondigd. Op 5 december 1942 moest het gebouw leeg zijn, zodat er kinderen van soldatenvrouwen ondergebracht konden worden. Om te voorkomen dat de kinderen

en stafleden gedeporteerd werden, huurde directeur Jan Reitsema in het geheim 3 panden van het Leger des Heils op het Rapenburg 92-96 in Amsterdam. Ook regelde hij valse verhuisvergunningen en verklaringen waaruit bleek dat de kinderen volgens de Neuerenberger nazi-regels niet als joods zouden worden beschouwd. De eerste razzia van de Berg-Stichting vond plaats in februari 1943. Nadat 53 bewoners in Laren werden uitgeschreven en er in korte tijd veel bewoners werden ingeschreven op het adres op het Rapenburg, deden de Duitsers een inval. Directeur Jan Reitsema probeerde de razzia te stoppen door aan te geven dat de kinderen Mischling (niet volledig Joods) waren. Uiteindelijk werden er 14 kinderen afgevoerd en gedeporteerd. De tweede razzia van de Berg-Stichting vond plaats op 26 mei 1943. 80 kinderen en medewerkers stonden klaar om afgevoerd te worden. Directeur Jan Reitsema weigerde mee te werken en kon SS'er Ferdinand aus der Fünten overtuigen het tehuis te sparen. Reitsema vertelde hem wederom dat de kinderen in het tehuis niet volledig Joods waren en dat er een procedure liep om dit officieel te maken met een Calmeyerstempel.

De definitieve ontruiming van de Berg-Stichting op het Rapenburg vond plaats op 2 augustus 1943. Reitsema werd gearresteerd tijdens een inval van de Sicherheitsdienst. De ongeveer 20 overgebleven bewoners van de Berg-Stichting werden overgebracht naar het gebouw van de Joodsche Invalide. Vanaf daar werden de meesten gedeporteerd. Directeur Jan Reitsema en zijn vrouw Tine doken onder in het Gooi. Tijdens de oorlog werden uiteindelijk 48 kinderen en 4 medewerkers vermoord door de nazi's. Zeker 70 kinderen en stafleden overleefden de oorlog, mede dankzij de inspanningen van directeur Jan Reitsema. Hij zorgde onder andere voor onderduikplaatsen in de Haarlemmermeer.

Antje staat op een lijst van Centraal Registratiebureau voor Joden in Eindhoven. Als nieuwe verblijfplaats staat hier genoteerd: Nijmegen. Mogelijk dat ze hier is ondergedoken vanuit de Berg-stichting.

Aan het begin van de oorlog zat haar broer enige tijd in het Jongenshuis (Emmalaan 18) van het Leger des Heils in Amersfoort en werd tijdens de oorlog mogelijk in Amersfoort opgepakt. Hij werd op 23 juli 1943 in vernietigingskamp Sobibor vermoord. Haar beide ouders kwamen om in de oorlog. Haar vader werd vermoord in concentratiekamp Auschwitz in december 1942 en haar moeder in vernietigingskamp Sobibor op 30 april 1943.

Antje trouwde na de oorlog met in 1952 met Nicolaas Hendrikus Albertus van Zetten. Ze kregen een kind en zijn na drie jaar weer gescheiden. Hierna hertrouwde Antje met Gerardus Does. Ze is overleden in 2007.

Meer informatie

[De onderduik Joden die van elders in Nijmegen onderdoken v0200.pdf \(oorloginnijmegen.nl\)](#)

[Holocaust Survivors and Victims Database -- A. TURFRIJER \(ushmm.org\)](#)

[Holocaust Survivors and Victims Database -- Antje TURFREYER \(ushmm.org\)](#)

[Holocaust Survivors and Victims Database -- Antje TURFREYER \(ushmm.org\)](#)

[De Judeër; periodiek orgaan van de bewoners van de Berg-stichting, jrg 3, 1930-1931, no 1-4, 1930 » 1930 - Pag. 57 | Delpher](#)

[De Judeër; periodiek orgaan van de bewoners van de Berg-stichting, jrg 8, 1935-1936, no 1-4, 1935 » 1935 - Pag. 82 | Delpher](#)

[Berg-Stichting \(laarenberg.nl\)](#)

[monumentbergstichting.nl](#)

[Larense Berg-Stichting voor Joodse kinderen - ONH](#)

[De Berg-Stichting - Monument voor de Joodse Kinderen \(monumentbergstichting.nl\)](#)

[Herinnerings bomen Laren](#)

[Nieuw Israelietisch weekblad » 25 jul 1930 - Art. 110 | Delpher](#)

[De Judeër; periodiek orgaan van de bewoners van de Berg-stichting, jrg 9, 1936-1937, no 1-3, 1936 » 1936 - Pa. 25 | Delpher](#)

[De schalmei; officieel orgaan voor besturen en leidsters van het Nederlandsche](#)

[Meisjesgilde, jrg 7, 1933-1934, no 8, 1933 » 1933-09 - Pag. 1 | Delpher](#)

[Monument voor de Berg-stichting. 48 pupillen te veel. - NIK - Nederlands Israëlitisch](#)

[Kerkgenootschap](#)

[Bronnen over 'Berg-stichting' - Netwerk Oorlogsbronnen](#)

[Verhuizing Berg-Stichting naar Amsterdam - Netwerk Oorlogsbronnen](#)

[Eerste razzia Berg-Stichting - Netwerk Oorlogsbronnen](#)

[Tweede razzia Berg-Stichting - Netwerk Oorlogsbronnen](#)

[Ontruiming Berg-Stichting - Netwerk Oorlogsbronnen](#)

[Antje Turfrijer \(joodsmonument.nl\)](#)

[Truitje le Grand \(joodsmonument.nl\)](#)

[Antje Turfrijer \(1926 - d.\) - Genealogy \(geni.com\)](#)

[Antje Turfrijer \(1926-2007\) » Stamboom Veenstra, Dijkstra, Peperkamp en Van den](#)

[Dobbelsteen » Genealogie Online](#)

[Rapenburg 92-96 Bergstichting - joodsamsterdam](#)

[Search for documents in the Arolsen Archives | 01020402 255 - Documents with names from TROOSTWIJK, Suzanna \(arolsen-archives.org\)](#)

[Registratie Hartog Turfrijer & Truitje le Grand & Hendrika Maria Orta & Antje Turfrijer &](#)

[Mozes Turfrijer in 1913 te 's-Gravenhage » Open Archieven](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.